

Biotalous haastaa kehittämään maatilán suunnittelupalveluja

Hokajärvi Raili, Kastikainen Jarmo, Pesola Tuomo, Heikkinen Eljas, Repo Eeva-Liisa, Hujala Teppo, Takala Tuomo, Tikkanen Jukka, Kari Maarit, Viitala Esko

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

17.5.2018 ::

Maatalousyrittäjät ovat perinteisesti teettäneet maatilalla erillisiä suunnitelmia ja käyttäneet apunaan palveluorganisaatioiden asiantuntemusta. Maatila on nähty eri tuotantojen summana, mutta osia yhdistäviä ja kokonaisuutta hahmottavia palveluja on ollut vähän tarjolla. Kokonaiskuva ei ole selkeä, mikä voi johtaa resurssien tehottomaan hyödyntämiseen tai siihen, että liiketoiminta kokonaisuutena ei ole niin kannattavaa kuin se voisi olla. BioPlanning-hankkeessa selvitettiin haasteita ja ideoitiin kehittämistä.

Maatilat ovat biotalouden perusyksiköitä

Biotalous ja kiertotalousajattelu ovat muuttamassa käsitystä maatalojen tuotannosta ja tuotteista [\[1\]](#) [\[2\]](#) [\[3\]](#). Maatiloilla tuotetaan edelleen heinää, viljaa, puuta, perunaa ja lihaa. Näiden tuotannossa syntyvät sivuvirrat voivat muodostaa merkittävän kustannussäästön tilalla energia- tai lannoitevirtoina tai lisätulon muualle myytyinä. Biotalous muodostuu biomassojen kestävästä käytöstä, tuotannosta ja jalostuksesta, mutta myös aineettomista hyödykkeistä.

Biotalous mahdollistaa maatalojen erikoistumisen ja työnjaon verkostoissa, joihin osallistuu muita paikallisia yrittäjiä kuten esimerkiksi urakoitsijoita ja jatkojalostajia. Fyysisten tuotteiden lisäksi maatilat tuottavat palveluja. Tuotantoon sitoutuu työtä ja raha liikkuu kuluina, investointeina, myyntituloina ja tukina. Toiminnan kannattavuuden lisäksi toiminnan ekologinen ja sosiaalinen kestävyys on otettava huomioon valintoja tehtäessä [\[4\]](#). Maaseudun elinvoimaisuus, kulttuuriarvot ja ympäristön monimuotoisuus ovat yritystoiminnallekin tärkeitä ja niitä useimmat haluavat edistää.

Kuvat: Maarit Kari

Tavoitteena tilakokonaisuuden suunnittelu

BioPlanning-hankkeessa selvitettiin, miten maatilayrittäjien tilan kokonaissuunnittelu- ja päätöksentekotilanteita voitaisiin helpottaa. Tavoitteena oli tuottaa kehittämistyön tueksi malli, josta saadaan esille tarpeita ja konkreettisia kehittämisideoita. Kirjallisuusselvityksellä haettiin laajempaa näkökulmaa myös ulkomailta [\[4\]](#). Kehittämistyön pohjaksi haastateltiin maatilayrittäjiä ja neuvoja [\[5\]](#), arvioitiin nykyisiä palveluja sekä lopuksi ideoitiin asiantuntijatyöpajoissa [\[3\]](#).

Tulokset – diasarja kehittämisestä ja kehittämisideat

Kehittämisessä painotettaviksi teemoiksi muodostuivat yrittäjän hyöty – mitä maatilayrittäjä hyötyy uudenlaisesta suunnittelusta, suunnittelun kokonaisuuden järjestäminen sekä biotalouden monitavoitteisuuden hallinta. Kahden työpajan tulokset muokattiin keskeisiksi tunnistetuiksi kehittämiskohteiksi ja kehittämisideoiksi. Nämä liitettiin päätöksenteon tuen vaiheisiin.

Katso diasarja tuloksista:

[Diasarja tuloksista pdf-muodossa](#)

Yhteistyöllä ja digitaalisuudella monipuolisuutta

Ensimmäiseksi kehittämiskohteeksi työpajoissa nostettiin maatilayrittäjien yhteistyö tavoitteiden ja mahdollisuuksien kartoituksessa. Kun mukana on useampia yrittäjiä, saadaan monipuolisemmin tietoja ja näkökulmia. Ajan myötä kertyy myös kokemuksia erilaisista ratkaisuista, jolloin syntyvien ajatusten toteutusta voidaan arvioida yhdessä. Tilannekartoitusta ja ideointia varten voitaisiin rakentaa sähköinen kysely tai tiedonhallintapohja. Neuvojien rooli laajenisi nykyisen toiminnan hahmottamisen ja uuden ideoinnin kannustajaksi, asiakas haastetaan miettimään! Vaikka kartoitus toteutettaisiin usean tilan yhteistyönä, lopullinen suunnittelu tehdään tilakohtaisena.

Yhteinen pohdinta voi pidemmälle vietyinä johtaa järjestäytyneeseen yhteistyöhön. Sovittavan yhteistyömallin avulla voidaan kerätä yhteisesti uutta tietoa, suunnitella ja toteuttaa hankintoja tai tehdä yhteistä markkinointia.

Kannattavuus kehittämisen ytimessä

Kannattavuus on suunnittelun keskiössä. Kun eri tuotantomuodot kytkeytyvät toisiinsa, koettiin tärkeäksi kokonaisvaltainen kannattavuuden tarkastelu. Eri tuotantomuotoja pitäisi voida tarkastella yhteismitallisesti, samoilla tunnusluvuilla ja mittareilla, mutta myös mahdollistaa valinnat niin, että yrittäjille tärkeät arvot voivat toteutua. Laskelmiin tulisi myös sisällyttää riskianalyytit epävarmuustekijöiden tunnistamiseksi. Digitaalinen palvelu tietojen kokoamiseksi yhdenmukaistaisi tunnuslukuja ja mahdollistaisi samojen tietojen käytön eri palveluntarjoajille.

Uusia palveluja kehitettävä

Vaihtoehtoisia tuotantorakenteita voisi yhdistää ja havainnollistaa sovelluksella, jonka avulla yrittäjä voisi etsiä omalle tilalle sopivia tuotantovaihtoehtoja tai niiden yhdistelmiä. Lähtötietoina tarvitaan tilan resurssit ja olosuhteet tai suuntaa-antavia keskiarvotietoja. Sovelluksen tuottamisessa yhdistettäisiin pelintekijöiden ja biotalousosaajien tietämys. Tällä tavoin voisi suunnitella myös usean tilan ja muiden maaseutuyritysten yrityssymbiooseja.

Kokonaisuuden hallintaa varten tarvitaan kokonaan uusi, sektoreita yhdistävä palvelu. Maatilyrittäjille jo nyt olemassa olevat palvelut ja tietokannat pitäisi saada tuotua yhteen digitaalisia mahdollisuuksia hyödyntäen. Eri tuotannonaloja yhdistävä uusi palvelu on tarpeellinen, koska nykyisissä palveluissa syntyvän tiedon yhteensovittaminen on haastavaa eikä kaikilta osa-alueilta ole tällä hetkellä saatavilla palveluja. Kannattavuuden lisäksi mukaan tulisi saada muita tavoitteita - ekologinen kestävyys, hiilensidonta jne. Palvelun tulisi mahdollistaa myös seuranta ja tuloksen arviointi.

Yhteenvedo – yhteistyössä ideointia

[BioPlanning-hanke](#) on ollut Oulun ammattikorkeakoulun hallinnoima yhteistyöhanke, jossa ovat olleet mukana Itä-Suomen yliopisto (UEF), Suomen metsäkeskus ja ProAgria. Hankkeen asiantuntijatyöpajoihin osallistui asiantuntijoita MTK Pohjois-Suomesta, Luonnonvarakeskuksesta (Luke), Suomen Ympäristökeskuksesta (SYKE) ja Silvat Metsätieto Oy:stä.

Usean tahon yhteistyö hankkeistetussa kehitystyössä vaati pohjaksi hyvän suunnitelman ja selkeät tavoitteet. Selkeä työnjako, sitoutuminen ja sujuva yhteistyö sopivasti limitellen sai kehittäjistä irti enemmän, kuin mihin yhden tahon iso panos olisi yltänyt. Yhteiset työpaja-webinaarit, tietojen jakaminen sähköisellä alustalla ja paneutuminen omaan vastuualueeseen muita kuunnellen tuotti lopulta varsin jäsennellyn näkemyksen kehittämistarpeista. Työpajat saivat osallistujien aivot tositoimiin. Tulosten esittäminen niin, että ne poikisivat todellista kehittämistyötä, oli haaste, mutta tekijät pyrkivät osaltaan edistämään näitä asioita toimitaan jatkossakin.

Johtopäätökset – siemeniä kehitystyöhön

Hankkeen toimijat haastavat maaseudun yritystoiminnassa ja se kehittämisen parissa toimivat kehittämään biotalousyrittäjyyttä. Materiaalia on julkaistu varsin paljon (vrt. lähteet) ja myös työraportteja saa pyynnöstä. Päätöksenteon kokonaisprosessi on tärkeä ottaa haltuun, yhteistyön ja digitalisaation hyödyntäminen oikealla tavalla vaatii käytännön kehittämistyötä ja kokeiluja.

Lähteet

1. ^{ab}Euroopan komissio. 2017. Review of the 2012 European Bioeconomy Strategy. Publications Office of the European Union. Luxembourg.
2. [△]Suomen biotalousstrategia 2014. Kestävää kasvua biotaloudesta, Suomen biotalousstrategia. Työ- ja elinkeinoministeriö, maa- ja metsätalousministeriö & ympäristöministeriö. Hakupäivä 19.4.2018.
<http://www.biotalous.fi/suomi-kehittaa/biotalousstrategia/>
3. ^{^ ab}Takala T., Hujala T., Repo E.-L., Tikkanen J. & Hokajärvi R. Kohti monialaisen maa- ja metsätilan integroitua suunnittelua – asiantuntijoiden ratkaisuehdotuksia maaseudun biotalouden haasteisiin. Käsikirjoitus.
4. [△]Takala, T., Zimmerer, R., Tikkanen, J. & Hokajärvi, R. 2018. Monialaisen biotaloustilan päätöstuki kehittämiskohteena. BioPlanning-hankkeen kirjallisuuskatsaus. Itä-Suomen yliopisto. Kuopio. Hakupäivä 7.5.2018.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-2739-2>
5. [△]Hokajärvi, R., Kastikainen J., Takala T. & Pesola T. 2017. Maatilojen päätöstuki kehittämiskohteena BioPlanning-hankkeessa. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 25. Hakupäivä 12.3.2018.
<http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe201706087065>

Metatiedot

Nimeke: Biotalous haastaa kehittämään maatalan suunnittelupalveluja

Tekijä: Hokajärvi Raili; Kastikainen Jarmo; Pesola Tuomo; Heikkinen Eljas; Repo Eeva-Liisa; Hujala Teppo; Takala Tuomo; Tikkanen Jukka; Kari Maarit; Viitala Esko

Aihe, asiasanat: biotalous, maaseutuyritykset, maatalousneuvonta, maatalousyritykset, maatilat, maatilatalous, neuvonta, uusiutuvat luonnonvarat

Tiivistelmä: Biotalous kehittäminen haastaa kehittämään myös maataloilta ja maaseutuyrityksille tarjottavia palveluja, joilla parempaa päätösten tekemistä voidaan tukea. BioPlanning-hankkeessa toteutetussa kehitystyössä tunnistettiin kehittämisalueita ja tuotettiin ideoita kehittämistyöhön. Kehitystyö huipentui kahteen asiantuntijatyöpajaan, joita varten oli kerätty aineistoa kirjallisuuskatsauksella ja haastatteluilla.

Työpajojen tulokset puettiin päätöksenteon vaiheisiin liitettuihin keskeisiksi tunnistettuihin kehittämiskohteisiin ja kehittämideoihin, jotka esitetään artikkelissa myös diaesityksen muodossa. Kehittämisideoissa yhteistyö ja digitaalisuus korostuvat, mutta edelleen toiminnan kannattavuus on keskiössä. Uusia palveluja tarvitaan nykyisten palvelujen rinnalle tuomaan parempaa näkökulmaa kokonaisuuden tarkasteluun. Tila- ja yritystason tarkastelu on keskeistä, mutta myös laajempi näkökulma tarvitaan. Hankkeen toimijat haastavat maaseudun yritystoiminnassa ja se kehittämisen parissa toimivat kehittämään biotalousyrittäjyyttä.

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamääre: Julkaistu 2018-05-17

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2018050719408>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: CC BY-SA 4.0

Näin viittaat tähän julkaisuun

Hokajärvi, R., Kastikainen, J., Pesola, T., Heikkinen, E., Repo, E-L., Hujala, T., Takala, T., Tikkanen, J., Kari, M. & Viitala, E. 2018. Biotalous haastaa kehittämään maatalan suunnittelupalveluja. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 26. Hakupäivä xx.xx.20xx. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2018050719408>.